Šolske potrebščine vseh vrst priporoča cenj. učiteljstvu in sl. šolsim vodstvom

Marija Tičar
trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 26
(nasproti „Zlate kaplje".

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za **obrtno-nadaljevalne šole.**
Cene nize! Postrežba točna!

Učiteljsko društvo protestuje proti takemu krivičnemu postopanju ter pošlje primerno resolucijo na pristojno mesto.

Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Goriško.

Učiteljsko društvo sežanskega okraja je zborovalo v Nabrežini dne 17. t. m. Bil je lep dan; kar ž živega, vse je vabilo ven uživat poslednje žarke pešajočega solnca pred pretečo zimo. Ob tako lepem vremenu bi bilo pričakovati, da se zberemo maloštevilni vsi člani našega društva, vendar nas je bilo komaj polovica. Posebno mlajših članov smo precej pogrešali; gospodičen tovarišic pa razen nekaj častnih izjem sploh ni videti pri zborovanjih. Po 5—7 jih pride od dvajsetih. Res da nimajo vsi ugodnih zvez in trpe na običajni učiteljski bolezni »suši«, ali kdor ima dobro voljo in se zaveda pomena svoje stanovske organizacije, že pride. Saj je to naš edini parlament. Mnogi znajo izven društva izborno zabavljati, kot bi bil to njih specialni posel v svesti si svojih izrednih nadarjenosti.

Pri zborovanju nam je ponovno referirala tov. gospodična Živčeva. Njo smo sicer že večkrat čuli; želeli bi, da se kdaj še katera druga in kateri drugi oglasijo in nam za varijacijo kaj podajo. Seveda, marsikaterim, kakor smo rekli, se celo zamalo zdi priti k zborovanjem in briljirajo s svojo odsotnostjo. — Referat omenjene tovarišice »Strahovanje v šoli« je bil res izboren. Pokazala nam je mnogo iz lastne izkušnje, kar je mnogokrat več vredno od najboljšega posnetka iz kake knjige. Želimo, da nam referentinja metodični, izborno izdelani referat objavi v katerem naših stanovskih listov.

Potem je bila daljša debata o imenovanju učiteljev s Primorskega na C. M. šoli v Trstu. Sklene se naprositi glavno vodstvo, da se v slučaju, če so primorski prosilci, ozira tudi na te. Čudno se nam zdi, da sta izmed 32 učnih oseb na tistem zavodu samo 2 učitelja iz naše dežele. Sicer uvidevamo dobro, da ima družbino vodstvo težko stališče pri imenovanju učiteljstva pri sedanjem splošnem tekmovanju v vseh stanovih in pri današnji borbi za kruh. Otvori se debata tudi o nameravani ustanovitvi učiteljske hranilnice in posojilnice v Gorici. Večina zborovalcev je bilo mnenja, da bi tak zavod pri današnjih razmerah pri nas ne uspeval. Ne ogrevamo se tedaj za to napravo. Če bi jo pa tovariši goriški ustanovili, ne odklanjamo podpore posameznikov. Na predlog tov. A. Pečka se je nabralo 41 K za bolnega tovariša Cernatiča v Kopru. Ostale nenavzoče tovariše se pismeno povabi, da kaj prispevajo zanj. Končno priporoča tov. J. Štrekelj večjo medsebojno solidarnost, odkritosrčnost in zaupanje, kar se soglasno vzame na znanje.

Književnost in umetnost.

Slovenska Šolska Matica. P. n. gg. poverjenike prosimo, da se požurijo s pobiranjem letnine (po 4 K). Do danes so se odzvali prevzeti dolžnosti ti-le gg. poverjeniki. Koschier Pavel za Koroško; Štefančič Franc za Kočevje - Ribnica - Lašče; Rigler Fran, za Litijo; Dimnik Jakob in prof. Wester Josip za Ljubljano; Juvanec Ferdo za Postojno - Senožeče; Zavrl Valentin za Radovljico; Kocmur Marija za Gornjo Radgono; prof. Hauptmann Fran za Gradec; Zacherl Fran za Ljutomer; Sel Janko za Ptuj (desni dravski breg); Kajnik Valentin za Ptuj (levi dravski breg); Vrečko Fran za Slovenji gradec; Šumer Hinko za Šmarje; Zotter Ivan za Vransko; Plohl Fran za Gorico (mesto); Ivan Nekerman za Trst z okolico. **Knjige bodo izšle že meseca decembra, zato naj se gg. poverjeniki podvizajo. Prosimo!**

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je izdalo zopet dve novi mladinski knjigi in sicer: A. Rapè: Mladini, II. in III. zvezek.

»Popotnik« objavlja v svoji 10. štev. to-le vsebino: 1. Dr. Ivan Lah: J. J. Rousseau kot človek in pedagog. 2. Pav. Flerè: Delovna ali dejanjstvena šola. (Dalje.) 3. K. P.: J. J. Rousseau, inicitator seksualne pedagogike. 4. —b—: Letošnji shod nemškega učiteljstva. 5. Dr. Iv. Lah: Uvod v jožefinsko šolstvo. (Dalje.) 6. Razgled. Časopisni vpogled. Pedagoški paberki. Šolska higijena. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Razne vesti. Mala poročila.

Odobrena učna knjiga. Naučno ministrstvo je odobrilo učno knjigo: Wider Karel, **»Moje prvo berilo«.** Za obče ljudske šole. Ljubljana 1912. Tisk »Učiteljske tiskarne«. Cena 70 vin. Knjiga je za učno uporabo na ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Slovenski kmečki koledar za leto 1913. Izdal in založil Vekoslav Spindler, urednik v Celju. Cena 1 K, po pošti 20 v več. Novi letnik tega koledarja prinaša poleg običajne koledarske vsebine celo vrsto zanimivih, poučnih in zabavnih spisov vsake vrste ter je okrašen s prav ličnimi ilustracijami.

Politiški pregled.

* **Državni proračun.** Na seji državnega zbora dne 22. t. m. je predložil finančni minister Zaleski proračun za l. 1913. Skupni dohodki: 3.137,481.539 K, skupni izdatki: 3.137,202.566 K, torej prebitka: 278.973 K. Finančni minister je poudarjal nujno potrebo, da se odpro novi davčni viri.

* **Nov koroški deželni predsednik.** Koroški deželni predsednik Robert pl. Hein je stopil v pokoj. Povodom vpokojitve je dobil veliki križec Franc Josipovega reda. Za njegovega namestnika je imenovan za deželnega predsednika koroškega sekcijski šef v ministrstvu za notranje zadeve dr. Alfred pl. Fries-Skene, ki je dobil obenem z imenovanjem za deželnega predsednika tudi dostojanstvo tajnega svetnika. Novi deželni predsednik Koroške dr. A. Fries-Skene je bil rojen leta 1870. Ko je dovršil juridične študije in bil promoviran sub auspiciis Imperatoris za doktorja prava je vstopil leta 1892 v službo pri koroški deželni vladi. Služil je nato pri namestništvu in bil kasneje poklican v ministrstvo za uk in bogočastje. Leta 1900 je vstopil v ministrstvo za notranje zadeve kot ministerijalni tajnik in služil od leta 1909 kot sekcijski načelnik zakonodajne sekcije notranjega ministrstva. Graška »Tagespošta« z imenovanjem dr. A. Fries-Skeneja za koroškega deželnega predsednika ni prav nič zadovoljna. — Je li novi deželni predsednik prijatelj šolstva, nam ni znano.

* **Dr. Kramař in vojna na Balkanu.** Mladočeški poslanec dr. Kramař je napisal v »Narodnih Listih« članek »Na pragu zgodovinskih dogodkov«, v katerem se peča z vojno na Balkanu in označuje stališče Čehov k tem dogodkom. Izvaja: Češka delegacija gre težkim dnevom nasproti in nanjo pade velika odgovornost za bodočnost češkega naroda. Če kdaj, danes niso na mestu radikalne fraze, prazne demonstracije in prazne deklamacije. V slučaju, da nastane iz vojne na Balkanu evropska vojna, utegne iti za našo bodočnost. Za vsakega dobrega rodoljuba velja sedaj: vse storiti, da se odvrne Avstrija od vsakega nepremišljenega koraka in da ostanemo zvesti zavezniki onim, ki hočejo mir vzdržati. Danes ni časa, da bi govorili o vladnih strankah ali pa o opoziciji. Danes gre za to, da se glas češkega naroda za mir na merodajnih mestih sliši. Izjaviti moramo, da ni vojna zadeva samo nekaterih višjih funkcionarjev, ampak krvava zadeva narodov, in da morajo narodi dobro vedeti, čemu svoje življenje in imetje žrtvujejo. Avstrijski narodi morajo vedeti, da gre v resnici za najvitalnejše koristi monarhije in ne za posledice kake slabe dunajske in budimpeštanske protislovanske politike.

* **Mednarodni kongres za žensko volivno pravico** se leta 1913. vrši v Budimpešti, kjer se vrše velike priprave. Trgovinski minister je dovolil pripravljalnemu odboru 1500 kron podpore ter prosto vožnjo po železnicah za vse udeležence kongresa. Magistrat v Pešti je dovolil 5000 K podpore. Tako generozni so Madjari nasproti zunanjemu svetu, da bi si pridobili njegove simpatije; kako pa postopajo o priliki hrvaških ali drugih slovanskih prireditev na železnicah in drugod — dobro vemo. Na zunaj Evropejci, na znotraj Azijati.

* **Cuvaj najbrže kmalu pojde.** Večkratne vesti, da bo konec Cuvajizma na Hrvaškem, so se vedno izkazale le kot pobožne želje. Sedaj pa so menda tudi Ogri siti tega gospoda, ker so baje zadovoljni, da odstopi Cuvaj in da pride na njegovo mesto vojaški diktator.

Jubilejska samopomoč.

Jubilejska samopomoč. Predsedstvene in blagajniške posle našega društva je prevzel novoizvoljeni presednik Ivan Schmeidek, učitelj na Krtini, pošta Dob pri Ljubljani.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 16. t. m. v Leonišču v Ljubljani vpokojeni profesor Jožef Celestina, star 68 let. Pokojnik je bil dolgo vrsto let izvrsten profesor matematike na ljubljanskem učiteljišču, a je moral iti v pokoj, ker je oslepel. Pozneje mu je tudi obolela noga tako, da so mu jo morali odrezati. Profesor Celestina je za Močnikom preskrbel Slovencem nekaj učnih knjig v matematiki. Ob svoji mučni bolezni se je še pred smrtjo spomnil C. M. D. ter ji volil 50 K. — Bil je res izboren pedagog, odločno naroden, napreden in značajen mož. Bodi mu blag spomin!

—r— **V kranjskem šolstvu** se gode čudne reči. Zavladale so prave turške razmere. Več povemo prihodnjič!

—r— **Uradna okrajna učiteljska konferenca za Radovljiški okraj** se vrši letos dne 7. decembra na Jesenicah. Poleg običajnih točk sta na dnevnem redu še sledeči temi: 1. »Zgodovina in zemljepis kot celota v ljudski šoli z ozirom na moderne sedanje zahteve.« 2. »Nemščina kot učni predmet v ljudski šoli.«

—r— **Ljudsko šolstvo.** Učiteljica Angela Kuhelj v Mokronogu ima zaradi bolezni dopust ter je na njeno mesto imenovan za suplenta Ivan Stegovec, bivši suplent v Čadežu. Na mesto učitelja Maksa Tschinkel, ki je v svrho študij na dopustu, je imenovan za suplenta v Koprivniku abs. učiteljski kandidat Adolf Schwehla in na mesto učitelja Henrika pl. Turzanskega, ki je dobil v svrho študij dopust, za suplentinjo v Dolgi vasi absolvirana učiteljska kandidatinja Ema Hönigmann. Nadučitelj Ivan Polak v Št. Vidu pri Zatičini je dobil zaradi študij dopust ter ga bo nadomeščala bivša suplentinja pri Sv. Križu Marija Ditinger. Na mesto učiteljice Ivane Jager, ki ima zaradi študij dopust, je imenovana za suplentinjo v Zagorju absolvirana učiteljska kandidatinja Olga Zajec. Absolvirani učiteljski kandidat Ludovik Gornik je imenovan za provizoričnega učitelja na osemrazredni deški ljudski šoli v Spodnji Šiški. Na ljudskih šolah so imenovani: Franc Trošt za učitelja v Hrušici; Ivan Tavčar za nadučitelja na Brdu; Pavla Dežman za učiteljico v Gorjah; Viljem Mazi za učitelja in Adela Martinc za učiteljico v Dobrepolje; Friderik Sadar za učitelja v Koroški Beli; Makso Kalan za nadučitelja in Marija Pleško za učiteljico v Nadanjem selu; Ivan Pirnat za nadučitelja v Mokronogu; Albin Sajovic za učitelja v Mirni; Aleksander Jeločnik za učitelja, Kristina Satler in Marija Babnik-Rajar za učiteljici v Št. Vidu pri Ljubljani; Marija Uršič za učiteljico v Št. Vidu pri Vipavi.

—r— **Umrla** je v Ljubljani 27 let stara Roža Petričeva, učiteljica v Dvoru pri Žužemberku.

Štajerske vesti.

—š— **Za začasne učitelje,** oziroma suplente na ljudskih šolah so imenovani: Čander Davorin in Hofbauer Vekoslav za Dol pri Hrastniku, Krpač Rudolf za Slovenjigradec (okolica), Pejcha Ignacij za Cirkovce, Sorčan Erno za Rajhenburg, Šorn Stanko za deško okoliško šolo v Slovenski Bistrici, Vizjak Adolf za Ljubečno in Zdolšek Anton za Gornjigrad.

—š— **Poročil** se je Vekoslav From, učitelj iz Št. Lenarta v Slov. Goricah, z gdčno. Liziko Zemljičevo iz Št. Lenarta. Čestitamo!

—š— **Oslovski kašelj** je začel razsajati v Dobju pri Planini v kozjanskem okraju. Lotil se ni samo otrok, ampak tudi odraslih. Umrle so za tem kašljem že tri osebe. Uvedene so stroge zdravniške odredbe.

—š— **Graški študentje pregnali profesorja na univrzi.** Visokošolci, ki študirajo pravno vedo na graški univerzi, imajo prav posebno piko na profesorja dr. Josipa Schumpetra, ki uči narodno-gospodarsko vedo. Prišel je šele lansko leto na vseučilišče, a vkljub temu je že zagrenil marsikateremu študentu veselje do pravne vede. Graški visokošolci niso zadovoljni z njim zaradi njegove strogosti in so mu naredili veliko demonstracijo. Ko je začel predavati, so začeli žvižgati, ropotati in tako kričati, da je vseučilišče zapustil. Prihiteli rektor dr. Zoth je na pritožbe visokošolcev odgovoril, da so njihove tožbe upravičene, da je bil Schumpeter imenovan v Gradec proti volji profesorjev pravne fakultete in da bo skušal dijakom ustreči. Dijaki so posebno proti temu, da bi jih Schumpeter še nadalje pri skušnjah izpraševal.

—š— **Javna zahvala.** Gospodu Radoslavu Knafliču, nadučitelju na Gorici in tajniku občine Kokarje, ki ga je bil občinski odbor lani imenoval svojim občanom, se ob njegovi preselitvi v Dobje izreka na podlagi sejnega sklepa za njegovo tukajšnje desetletno neumorno in plodonosno delovanje v šoli in pri občini tem potom javna zahvala ter mu kličemo srčni zbogom! Ohranite tudi Vi nas v dobrem spominu. Županstvo občine Kokarje, dne 13. oktobra 1912. Župan J. Melavc. — Krajni šolski svet na Gorici, dne 13. oktobra 1912. Načelnik: Franc Cajner.

Tržaške vesti.

—t— **Ruski kružok v Trstu** otvarja tudi letos tečaje za poučevanje slovanskih jezikov. Predavala se bo slovenščina, ruščina, češčina in srbohrvaščina. Pouk se vrši dvakrat na teden v večernih urah. Šolnina znaša 4 K mesečno. Oni, ki se žele udeležiti tega ali onega tečaja, naj se priglase na vpisovalni poli pri vratarici »Nar. doma« ali pa pri slugi »Slovenske Citalnice«. Posamezni kurzi se otvorijo takoj, čim se priglasi vsakemu vsaj 10 članov. Čas in kraj poučevanja se naznanja v »Edinosti«. — Odbor prijazno vabi tržaške Slovane, da se uče slovanskih jezikov, katerih znanje je velike važnosti zlasti za naše mesto.

—t— **Pouk v novi šoli pri Sv. Jakobu** se je začel pretekli pondeljek ob 8. zjutraj.

—t— **Otroški vrtec CM. podružnice pri Sv. Jakobu.** Z dovoljenjem c. kr. namestništva se je otvoril otroški vrtec pri Sv. Jakobu na stari policiji. Za voditelja je imenovan tov. Vinko Engelman, za učiteljico-vrtnarico Vera Ponikvarjeva, nečakinja vrtnarice prvega otroškega vrtca CMD pri Sv. Jakobu. Slovenski starši! Vaša iskrena želja se je izpolnila. Sedaj imate poleg slovenske šole še otroški vrtec. Pošiljajte svoje otroke samo v slovenske šole, podpirajte pa tudi Ciril-Metodovo družbo, ki tako materinsko skrbi za vaše otroke!

—t— **Slovenščina — obligatna.** Namestništvo je izdalo novo naredbo, s katero je v tukajšnjih meščanskih in ljudskih šolah za Slovence pouk v slovenščini smatrati za obligaten.

—t— **Meščanski kurz.** Na prošnjo tržaškega učiteljskega društva je ministrstvo dovolilo meščanski tečaj (II. skupina), ki ga vodi dr. Mrhar. Tečaj se vrši v prostorih c. kr. pripravljalnice za srednje šole in je od tržaškega učiteljstva naravnost mnogobrojno obiskan.

—t— **Razpisane štipendije.** Razpisana je štipendija Alojzija Antona Rustnija (B) za visokošolske študije v znesku 700 K. Pravico imajo do ustanove ustanoviteljevi sorodniki, oziroma podpore potrebni dijaki iz pazinskega okraja. Prošnje tekom štirih tednov po 7. oktobru t. l. c. kr. namestništvu v Trstu. — Razpisane so štiri štipendije po 200 K iz ustanove škofa Jurija Dobrile. Pravico do njih imajo gimnazijci slovenskih staršev, ki so rojeni v tržaško koprski škofiji. Prošnje do 15. novembra škofijskemu ordinarijatu v Trstu.

—t— **Politično društvo »Edinost« v Trstu** je imelo v nedeljo svoj občni zbor. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva od monarhije Slovanom pravično politiko, zahteva, da se na Hrvaškem povrnejo konstitucionalne razmere in pričakuje nadalje od odločujočih faktorjev v tej monarhiji, da v nobenem slučaju ne bodo oteževali borbe krščanskih narodov iz turškega robstva zapričele svobodne jugoslovanske države proti več nego petstoletnemu sovražniku, temveč da bodo to borbo podpirali s svojimi simpatijami.